

stændighet bragte handelsbyernes deltagelse i statspolitikken dem op i vanskeligheter, som de ikke i længden hadde betingelser for at magte.

Den middelalderlige handel var oprindelig først og fremst en stapelhandel. Det vil si: varerne blev utstillet til salg; de blev solgt mest mulig direkte til forbrukerne, mest mulig i smaapartier. De store kjøpmænd solgte ogsaa paa denne maate; forskjellen mellem kjøpmænd og kræmmere var ikke den samme som mellem engroshandlere og detaljister. Paa dette omraade sker der i slutningen av det 15. og begyndelsen av det 16. aarhundrede en forandring, forsaavidt som enkelte byer — det mest bekjendte eksempel er Antwerpen — indretter sin handel paa en ny maate, som børshandel, med salg mest mulig i store partier, ofte av varer, som endnu er underveis. Børshandelen utvikler ogsaa kredit-handelen; den faar en utbredelse, som man ikke hadde kjendt i middelalderen. Byernes betydning i handelslivet formindskes ikke i og for sig ved de nye handelsformer; men rangfølgen mellem byerne forrykkes. Byer, som var blit mægtige ved stapelhandelen og ikke kunde løsrive sig fra den — deriblandt Brügge —, forfalder; og andre byer, som indretter sig efter de nye forhold, Antwerpen, Amsterdam, tar ledelsen.

Ogsaa paa en anden maate gjennemgaar byerne mot middelalderens slutning en kritisk tid. De gamle haandverkslaug spalter sig i social henseende mere og mere i en velhavende mesterklasse og en svende- og lærlingklasse, som aldrig kan gjøre sig haab om at rykke op til mestere, og som efterhaanden ender med at bli et misfornøiet arbeiderproletariat. Haandverkslaugene vinder mangesteds overtaket over handelsgilderne, over de gamle patricierslegter, i byernes indre styre; men samtidig med at haandverket befæster sin stilling indad, sætter det til sin ekspansionssevne utad. Haandverket indskrænker sig mere og mere til at utnytte det hjemlige marked, byen og det tilhørende opland, og gjør forresten sine kapitaler frugtbringende mere ved grundindkjøp og utlaansvirksomhet, mindre ved anbringelse i handel og haandverk. Haandverket følger ikke med tiden og utviklingen i henseende til varernes kvalitet. Opfindelser og forbedringer holdes